

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Agenda S. Coloniensis Ecclesiae. Hoc Est: Liber Pastoralis

Ferdinand <Köln, Erzbischof>

Coloniae Agrippinae, 1614

Instructio Pastorum aduersus infestationes Dæmonum & incantationum
maleficia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39761

Demum dicatur super eos:

Misereatur vestri omnipotens Deus, & dimiss. & c. cum Oratione: Indulgentiam & remissionem peccatorum, & c.

Aspergantur aqua benedicta, & ad propria remittantur.

EXORCISMI ECCLESIASTICI

VARI,

ET PRIMVS

INSTRUCTIO PASTORVM ADVERSVS INFESTATIONES DAEMONVM, & incantationum maleficia.

I.

Postolus hortatur Ephesios induere armaturam Dei, vt possint resistere aduersus insidias diaboli: & proposita difficultate certaminis, monet eos, vt in omnibus sumant scutum fidei, in quo possint omnia tela nequissimi extinguere, & perfecti stare.

II. Cum autem hostis ille capitalis nullas vnquam det nobis inducias, & nihilo minori clade etiam hodie grassetur, eadem arma etiam nunc sumenda sunt, quando neque minoris sunt efficaciam, neque minus necessaria, & cum iuxta inueteratum odium nostri omnium maximè nobis inuideat æternam salutem, eiusque subsidia nobis subtracta cuperet; tamen hac parte per violentiam nulli nocere potest. Nam peccatorum maculas, quæ solæ possunt impedire iter ad regnum Dei, non potest inuitis aspergere, sed in his quæ ad corporis incolumitatem pertinent, & in externis possessionibus (Dei permissione) homini etiam per violentiam magnas calamitates inferre potest; vt constat de beatis Iob, Antonio, & alijs. In quibus tamen gloriosissimè vincitur, dum hæc detrimenta per patientiam & obedientiam suscipiuntur, tanquam de manu Dei nobis illata, in vindictam peccatorum, vel in exercitium virtutum. Et in his qui sic affecti sunt, non est necessarium, imo nec expedit quidem remedium querere.

LI

III. V. O.

III. Voluit tamen Christus propter varias causas, in Ecclesia esse legitimam potestatem frenandi furores diaboli, & per exorcismos & adiurationes succurrendi hominum infirmitati, & in eum vsus etiam hodie solenniter ordinantur Exorcistæ, quibus tribuitur potestas, vt per manus impositionem, & oris officium eijciant dæmones de corporibus obsessis. Sed vt olim fuerunt, qui hanc potestatem infeliciter vsurparunt; quemadmodum legitur in Actis Apostolorum cap. 19. de filijs Sceuæ Iudæi: ita etiam hodie multi inueniuntur, qui vel cupiditate, vel alia quauis temeritate aut ignorantia ducti, sumunt quidem sibi audacter officium exorcizandi, sed non cum eo fructu, qui inde sperari posset, si grauius & cum debita pietate negotiū tractaretur. Sunt etiam qui leuiter & per errorem à dæmone æstimantur obsessi, cum naturali morbo detineantur, de quo medicus consulendus esset: & pecorum languores, ex debilitate naturæ contracti, vel ex eo quòd veneni intoxicatione corrumpitur pabulum aut potus, aut quòd peste vel alia quauis tabe corruptus aer stabulū inficit, sæpè temerè adscribuntur incantationibus & maleficijs, vbi tamen in veritate nihil tale subest. Sed vt naturalis est morbus, ita naturali & humana industria, adhibenda essent remedia. Dum autem, vt fit Dei permissione, verè obsidentur homines, aut rerū temporalium detrimentis per maleficia & incantationes affliguntur, non est illicitum ad Ecclesiastica remedia confugere; & eorum officium postulare, qui publico ritu etiam hodie ad hoc in Ecclesia ordinantur. Sed talis quærat Exorcista, qui iuxta id quod in ordinatione Exorcistarum dicitur, à corde & pectore suo prius eiecerit dæmonem, quem ab alterius corpore conatur expellere: & iuxta Pauli admonitionem iustitia & pietate vitæ, ac viuacitate fidei bene sit armatus. Requisite autem, fretus potestate quam in ordinatione accepit, non ad quæstum, sed tanquam ex officio, & ex charitate subuenturus proximorum necessitati, confidenter agat. Et ad corroborationem fiduciæ in mentem reuocet Christi verbum: *Ecce dedi vobis potestatem calcandi super demones, & nihil vobis nocebunt.* In actione autem prouidus sit, & cū dæmone agat tanquā callidissimo hoste, & qui obstinatissimo odio hominē persequitur. Proinde nihil ei fidatur, & ab omni curiosâ quæstione abstinetur, & ante omnia ad verā pietatem instruat affictos, vt temporale damnum in lucrum spiritus conuertant, quo patientius ferant, si fortè non consequantur desideratam liberationem.

IV. Cū autem hodie multi occultis erroribus, hæresibus, aut etiam superstitionibus contra fidei veritatē impliciti teneantur, & his de causis dæmonū illusionibus magis obnoxij reddantur; primò examinentur diligenter, qui eiusmodi molestijs, vel in se, vel in suis iumentis affliguntur: & si simpliciores sint, & doctrinæ parum capaces, saltem instruantur in rudimentis veræ fidei, & seriò moneantur, quòd in omnibus quæ ad fidem pertinent, se obedi-

obedienter subijciant doctrinæ, traditionibus Catholicæ Ecclesiæ, & in illa generali confessione fidei fortiter confirmentur.

V. *Secundò, iuxta Can. Si per sortiaros,* in decretis, moneantur vt de peccatis suis (per quæ homines dæmonum seruituti tanquã mancipia subijciuntur) seriò doleant, & benè recollecta conscientia plenè confiteantur, ac diligenter præparati sacram Eucharistiam religiosè suscipiant: idq; in tota familia fiat, ad hæc eleemosynis, ieiunijs & orationibus diligenter insistant: & siquidem id impetrari possit, vt quo plus affliguntur, eo liberaliores erga pauperes iuxta suum statum, & erga Deum patientiores redderentur, pulchrè hostis tela in tuum ipsius caput retorquerentur. In quo genere victoriæ exstat pulcherrimum exemplū Patriarchæ Job. Seriò autem instruatur, quorū vaccæ vel alia iumenta vexantur incantationibus, ne cuiquã impudent, neq; suspicentur vicinos vel alios homines id fecisse, qui fortè sunt innocentissimi; nec aures præbeant vanis hominū promissionibus, qui ineptis & fallacissimis indicijs nituntur deprehendere, an mulier ista vel alia sit incantatrix, &c. Per quas obseruationes diaboli illusionibus exponuntur qui talibus fidunt; & iniquis suspicionibus capiuntur erga homines sæpe innocios, cum graui iniuria proximi, & suarū animarū detrimento. Et ob id diabolus sæpè talia vel suggerit, vel per alios homines malos suggeri procurat, additis aliquando indicijs, quibus suspiciōnē augeat, quã præ damni dolore qui tēporalibus plus satis additi sunt, egrè sibi patiūtur eximi. Nullo modo ergo suspicētur, hunc vel illū sibi fecisse, ne credant id suggerētibus, sed peccatis suis tantum impudent, propter quæ sibi persuadeant à Deo hanc afflictionē sibi immitti. Et omninò cōfirmandi sunt, vt sic se ad patientiã componant, vt si quidē benignissimo Deo ita videatur, & sibi vtile sit, omnino cōtenti esse velint, & ista, & grauiora etiã pati, donec benignissimo Patri bonū videbitur. Licet tamē etiã, hac præoptitudine voluntatis patienter tolerandi re-tenta, ad remedia confugere quæ ab Ecclesia probantur, sed à superstitione sibi caueant, quæ in hisce negotijs sæpè interuenire solet, & hominē dæmonis seruituti magis subijcit. Sicut enim morbi, & alia corporis incōmoda, vndecunq; inferantur, tanquã de manu Dei suscipienda sunt, & ad peccatorum purgationē patienter toleranda; & tamen, his non obstantibus, licet medicos cōsulere, & remedia adhibere: ita in illis detrimētis, quæ à dæmonibus inferūtur, patientia retinēda est, & peccatis suis imputare debet quisq; quæ patitur, & tamē etiã simul ad remedia Ecclesiastica licet recurrere. Sed non tanti debemus facere iacturã rerum tēporalium, vt per illicitas artes iuari & liberari velimus; quod qui faciunt, tētationi succumbunt nō multum dissimili aut diuersæ ab ea qua diabolus Christo dixit, monstrans regna mundi: *Hæc omnia tibi dabo, si procidens adoraueris me.* Quisquis enim superstitiosis obseruationibus remedia quærit, aut palam aut occultè diabolum veneratur aut colit. Orationib⁹ autē ex radice veræ humilitatis, & imprimis

274 **Aduersus infestationes demonum,**

Oratione Dominica, quæ omnium ordinatissima est & optima: item recitatione Symboli fidei, sed cum attentione & pietate, & similibus exercitijs fugatur diabolus, sicut ait Iacobus: *Resistite diabolo, & fugiet à vobis.* Resistitur, si neque ceditur, neque locus datur prauis inspirationibus: fugit autem tales; quia inuitos, & suis suggestionibus non volentes acquiescere, cogere non potest. Cumq; superbissimus fit, mauult non cogredi quàm nõ superare; fit tamen sæpè vt inflatus opinione suæ potentiæ, & hominũ odio cæcatus, spem victoriæ sibi faciat, & eos adoriatur, à quibus turpiter superatus eijcitur: nam & à Christo Domino non abstinuit, & patientissimũ lob fortiter oppugnauit, neutrum facturus si exitũ prauiderere potuisset. Suo enim veluti gladio iugulatur, dum insultationib⁹ & molestijs Dei electos clariores reddit, & nihil nisi patientiæ, & exercendæ virtutis materiã subministrat.

VI. Iam verò resistentia illa de qua D. Iacob. loquitur, non tantum præstat pijs vt à diaboli impetitione maneant illæsi, sed & fiduciam addit, vt aduersus furores eius infurgere audeant, cumq; insectari, & ab alijs quos violenter affligendos vel obsidendos suscepit, expellere: quemadmodum inquit Christus: signa eos qui crediderint hæc sequuntur: *In nomine meo dæmonia eijcient, &c.* Et in hoc exercitio duplex est forma agendi, altera per preces, altera per imperium. Per preces, dum ad Deum toto corde conuersi, humiliter supplicant, vt suæ virtutis potentia, dæmonẽ reprimat & repellat. Cuiusmodi forma D. Antonio & alijs quibusdã pietate præstantibus familiaris fuit. Altera, dum per fiduciam potestatis, quam Christus in Ecclesia reliquit, increpatur diabolus; & tanquã victus per Christum imperiosè iubetur discedere, & locum facere. Vtramque formam Ecclesia miscet in exorcismis baptismalibus: & subinde ex altera in alterã relabitur. Inter has ea quæ precibus nititur, tum est efficacissima, si preces procedant à vera pietate, & firma fide corroborentur. Magna, inquit D. Antonius apud Athanasium, aduersus dæmones arma sunt, vita sincera, & intemerata ad Deum fides: Credite, inquit, mihi experto, pertimescit Satanus rectè viuētium vigilias, orationes, ieiunia, mansuetudinẽ, voluntariam paupertatem, vanę glorię contemptum, humilitatem, misericordiam, iræ dominatũ, & præcipuè corpus erga Christi amorem. Nouit teterrimus coluber ex præcepto Domini sub iustorum se iacere vestigijs: qui ait: *Ecce dedi vobis potestatem calcare super serpentes, & scorpiones: & super omnem virtutem inimici.* His armis vsus B. Antonius, plurimos à dæmonum infestatione liberauit, de quo dicit Athanasius, quòd precibus, non potestate, dæmones eijcere solebat.

VII. Altera forma agendi per imperium etiam vltimũ suum habet, dum rectè & ex officio suo adhibetur: Et si enim dæmones eijcere non sit humanæ infirmitatis, sed maiorem potestatem requirat, sicut ait Aug lib. 3. de Trinitate: Spiritus delictor regitur per spiritum iustum, &c. tamen Deus hanc virtutem

virtutem impertitur Ecclesiæ, eamq; legitimè ordinatis exercendam committit, iuxta illud quod in ordinatione dicitur Exorcistis: Accipite & commendate memoriæ, & habete potestatem imponendi manus super Emergumenos, siue Baptizatos, siue Catechumenos.

VIII. Hæc autem potestas instar cæterarum quas Ecclesia à Christo accipit, non fundatur super pietate ministri, sed super ordinatione & voluntate Christi sic instituentis, & per Spiritus sancti præsentiam, suam ordinationem confirmantis. Quod propter timidiore dicitur, ne pietatis suæ diffidentia ab officio suo retrahantur, nec tamen immemores esse debent sacræ potestatis ministri, eius, quod scriptum est: *Sancti estote, quia ego sanctus sum Dominus Deus vester.*

IX. Hæc forma per imperium agendi cõstat exorcismis & adiurationibus, quibus licitè etiam adhibetur ceremoniæ quædam, sed non aliæ, nec aliarum rerum, quam quæ in Ecclesia approbatæ sunt. Cuiusmodi sunt impressio crucis, aqua benedicta, aut candelæ, aqua Gregoriana, vt in altarium consecratione, aut thuris sacri, aut palmæ in Ecclesia, secundum vsitatam formam consecratæ. Crucis signo ubiq; & semper cõfidenter licet vti Christiano, sed reuerenter & cum attentione rei signatæ, hoc est, passionis & mortis Christi: cuius quidem passionis & mortis tanta est virtus, vt vel vmbra eius & quilibet eius imago, quæ tamen cum attentione & reuerentia ad Christi mortem repræsentandam legitimè adhibetur, magnam vim habeat, vt adferat homini fiduciam & protectionem; diabolo autem timorem incutiat, eumque in fugam agat.

X. Adhibeantur ergo sacra signa, hoc est, sacrarum rerum signa, sed graui- ter & reuerenter, sic vt tam Exorcistæ quam adstantibus sint vtilis admonitiones rei signatæ, ne in ipsis signis magis hæere videantur, quàm ad rem signatam adsurgere. Cuius rei metum facit in quibusdam Exorcistis, multoties repetita signorum expressio, sed sæpius leuiter & cum modica significatione reuerentiæ erga rem ipsam, in qua tota fiducia collocari debebat, nec hoc eo sensu accipiatur, tanquam vel non liceat, vel inutile sit repetere crucis signum, cum id etiam in sacrificio Missæ fieri videamus: sed ne leuiter fiat, & sine attentione rei signatæ, neque sic hæreatur in multiplicatione signorum, vt ad rem non transferatur cogitatio.

XI. Quem vsu autem & vim habeat aqua benedicta, item palmæ, vel candelæ, ex vsu in Ecclesia consecratæ, ex ipsa formula cõsecrationis, attendere licet: nam dum Ecclesia ista parat, simul in ipso ritu consecrationis exponit vsu (nec in alium vsu transferri debent) & efficaciam à Deo pijs precibus impetrat. Exorcismos subministrat Ecclesia, tum in baptismo, tum aqua benedicta, & in similibus. Et quidè Exorcismi, qui sacro baptismo adhibentur & permittuntur, ad hoc propriè valent vt eiciatur dæmon, si nõ à corpore.

276 **Aduersus infestationes dæmonum,**

certè ab animo, imò à toto homine, qui sacro Baptismo perfunditur. His igitur etiam fiducialiter vti nobis licet, si redeat hostis, vnde eiectus erat: imò verò idcirco ab Ecclesia conuenientes formæ institutæ sunt; vt subinde recurrens seductor, & iterum inuadens eum à quo semel eiectus fuit, similibus armis expugnetur.

XII. Satis autem conuenit, vt Exorcista ante actionem per piam recollectionem se ad eum statum componat, qui maximè conueniat ad ferendum suppetias proximo afflicto, aduersus tam pestilentem hostem. Proinde ordiatur actionem ab inuocatione sancti Spiritus, per quam statim ab initio omnem spem expectati auxilij transferat à se in benignissimum Dominum & Saluatorem nostrum, & eodem etiam astantes omnes respicere doceat: vitet autem turbam illorum, qui curiositate vana non ad cooperandum; sed ad videndum concurrere solent.

XIII. Actionem autem ad liberationem hominis à dæmone obsessi, sic instituere potest Sacerdos: Assumpto habitu Ecclesiastico, vt minimum superpelliceo & stola, etiam afflicti collum, altera stola obuoluat, per quam quasi in tutelam eum assumat, & sibi iungat, vt in maiorem fiduciam erigatur. Deinde post humilem inuocationem sancti Spiritus, & adstantium monitionem, vt suas preces cum Sacerdotis actione coniungant.

Et muniens seipsum signo crucis, dicat clara voce:

**In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.
Amen.**

Verf. Domine exaudi orationem meam.

Resp. Et clamor meus ad te veniat.

Verf. Dominus vobiscum.

Resp. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens Domine, Verbum Dei Patris, Christe Iesu, qui sanctis Apostolis tuis dedisti potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, & super omnem virtutem inimici; & cuius virtute victus, tanquam fulgur de celo,